

Oppervlakte

Steek

De vogelaars, garnalenvissers, binnenvaartschippers, patatbakkers, containerverschepers, kytesurfers, bewonersverenigingen, natuurwerkgroepen, havenbazen, bestuurders... Ze komen allemaal voorbij in [Op z'n Hollands](#) – een documentaire van Piet-Harm Sterk uit 2009 over het besluitvormingsproces over de uitbreiding van de Rotterdamse haven met Maasvlakte 2. Inmiddels oude koek, maar nog altijd is *Op z'n Hollands* mooi lesmateriaal om de ingewikkeldheid van zulke processen te demonstreren. Al die verschillende en soms ronduit tegenstrijdige belangen moet recht worden gedaan door ze te op te halen, te verbreden, af te kopen en te verzoenen – en op de achtergrond speelt altijd de mogelijkheid, nat te gaan bij de Raad van State als je daarbij een steek hebt laten vallen.

Soap

En nu is er [Onder de oppervlakte](#), een documentaire van Digna Sinke over de soap rond de Hedwigepolder, die zoals bekend onder water moet als compensatie voor het verdiepen van de Westerschelde. Alles wat een proces tot een proces maakt komt langs. De menigte aan betrokkenen en belanghebbenden, hun uiteenlopende wensen en verlangens, de effecten van het aantreden en uittreden van partijen, de versnellende en vertragende invloed van verkiezingen, het verschil tussen het vastleggen van overeenstemming, het nemen van besluiten en het opvolgen daarvan, het

belang van persoonlijke banden... Zo legt Sinke haast terloops de woelingen, bewegingen en strevingen van personen en partijen in dit besluitvormingsdrama bloot, die zich anders vooral onder de oppervlakte van dat wat gezegd wordt afspelen.

Naarstig

In *Onder de oppervlakte* is mooi te zien, hoe elke partij naarstig probeert zijn eigen beeld van wat er aan de hand is te projecteren, en zo de probleemdefinitie en de oplossingen te bepalen. De Vlamingen brengen het aloude inzicht in stelling dat een dichte Schelde armoe brengt en een open Schelde rijkdom. De Zeeuwen verwijzen naar de strijd tegen het water waardoor het ondenkbaar is, gewonnen land aan het water terug te geven. Het CDA ziet niet graag boerengrond verdwijnen. De eigenaar van de polder zegt dat de Belgen kennelijk bepalen wat er met Nederlandse grond gebeurt.

Hoofdrol

Een hoofdrol is weggelegd voor politici en hun ambtenaren. Als Sinke de spelers heeft geïntroduceerd zegt ze: “Ik dacht dat je argumenten zou kunnen afwegen, gebaseerd op feiten”. En tegen het einde van de documentaire, een illusie armer, lijkt het: “Zou het waar zijn dat je moet zeggen wat de mensen willen horen, omdat dat de enige manier is om gekozen te worden? Dat wat mensen willen horen niet per sé gebaseerd is op kennis, op feiten?” Dan hebben we bijvoorbeeld toenmalig premier Balkenende en staatssecretaris Bleker langs gehad, die de suggestie wecten dat de Hedwigespolder in het geheel of gedeeltelijk niet onder water hoeft.

En ook voormalig minister Veerman, die over Bleker zegt: “Da’s een geval apart.”

Nou

Zo probeert iedereen het speelveld naar zijn hand te zetten. Een mooi moment is als de Directeur-Generaal Milieu van de Europese Commissie aan het woord komt en met een blik van “Wat zullen we nou krijgen?” zegt dat hij ervoor moet zorgen “dat wie ook de leiding heeft begrijpt wat de verplichtingen zijn die voortvloeien uit de EU-wetgeving.” Oftewel: er zijn ook nog spelregels waartoe men wordt bepaald, zodat het niet een *free for all* wordt waarin de handigste, slimste, rijkste of meest opportunistische zegeviert.

(100216)